

Jaarprogramma 2024 · Greendeal

Titel: Jaarprogramma 2024 Greendeal Bedrijvenparken Hilversum Zuidwest 2023 – 2027

Auteur: H. van den Hil

Datum: 23 april 2024

Introductie

Voor u ligt het tweede jaarprogramma voor de Greendeal Bedrijvenparken Hilversum Zuidwest.

In de greendeal is afgesproken dat Ondernemersvereniging Hilversum Zuid West het programma- en projectmanagement invult, en daartoe een nieuwe rechtspersoon opzet. Het bestuur van de ondernemersvereniging heeft begin 2024 de commissie duurzaam opgeheven en de verduurzamingsactiviteiten overgedragen aan de coöperatie. Op 12 maart 2024 passeerde de oprichtingsakte van Coöperatie Toekomstbestendig Hilversum U.A.

Gemeente Hilversum en Ondernemersvereniging Hilversum Zuid West hebben gezamenlijk besloten dat de nieuwe coöperatie de rol van de ondernemersvereniging in de greendeal overneemt.

Energiecoöperatie met een brede doelstelling

Coöperatie Toekomstbestendig Hilversum heeft een brede doelstelling: verduurzaming van bedrijven en bedrijventerreinen in het algemeen, en de toepassing van duurzame energie en bijdragen aan de energietransitie in het bijzonder. De coöperatie richt zich met haar activiteiten op dienstverlening, advisering, het delen van kennis en kunde (en zet daarmee voort wat OVHZW ook deed), maar gaat daarnaast ook op gezamenlijk inkoop- en verkoopactiviteiten ontwikkelen. En vooral voor dat laatste is een coöperatie de geëigende vorm.

In 2024 verschuift de focus en staat het ontwikkelen van een lokaal energiecollectief een belangrijke plek. Nieuw is de ontwikkeling van een clusteraanpak. Uiteraard blijven de primaire activiteiten zoals afgesproken in de greendeal, gericht op voorlichten, aanjagen, enthousiasmeren en begeleiden van de bedrijven in Zuidwest.

Het jaarprogramma (dit document) legt de achtergronden en de aanpak uit en sluit af met een begroting.

Achtergronden

Het programma voor 2024 vormt een logisch vervolg op de resultaten en ervaringen met de eerdere projecten in Hilversum Zuidwest. Een samenvatting:

Het speelveld

De bedrijventerreinen in Hilversum Zuidwest beslaan ca. 40 ha (netto) en huisvesten in bijna 400 panden ca. 500 bedrijven. Het zijn gemengde bedrijventerreinen met een zeer versnipperde eigendomssituatie. De oudste panden dateren uit 1930. Sinds 2018 hebben de bedrijventerreinen één ondernemersvereniging: Ondernemersvereniging Hilversum Zuid West (OVHZW).

Eerdere projecten

In 2019 ontstond het eerste plan voor verduurzaming van de bedrijventerreinen. Het net opgerichte OVHZW sloot zich aan bij het landelijke project Bedrijventerreinen Energiepositief (BE+). In de energiepotentieelscan van TNO voor OVHZW werd becijferd dat van het totale verbruik van 30 GWh per jaar 20 GWh op te wekken zou zijn met PV-panelen op de daken van de bedrijfspanden. In 2020 startte het eerste project, doel was toen al om 20 ondernemers over te halen zich te verenigen in een ESCo (Energie Service Coöperatie). Voor velen was het onduidelijk waarom je dat samen in een ESCo zou doen en zelfs de urgentie om te investeren in zonnepanelen werd toen nog niet gevoeld. Eind 2021 startte een vervolgproject met als wervende titel 'Het grootste zonnedak van Hilversum'. Belangrijkste aanjager om mee te doen aan het grootste zonnedak-project was aanvankelijk de HIRB+ subsidie van provincie Noord-Holland. Vanaf 2022 zorgden sterk stijgende energieprijzen en de grote onzekerheid over de toekomst van de energiemarkt, dat energie besparen en zelf opwekken geen issue meer was.

Balans na vier jaar verduurzamen

Zomer 2022 telden we in Hilversum ZW 20 bedrijfsdaken met ruim 5.800 PV-panelen en een opwek van 1,9 GWh per jaar. Een jaar later, 35 daken met ruim 8.500 panelen en een opwek van ruim 3 GWh per jaar. Er zit een duidelijke groei in, maar we zitten nog maar op 10% van de totale behoefte en er is nog veel te winnen.

2023: het jaar van leren van elkaar en de greendeal

De directe activiteiten voor de verduurzaming van de bedrijven betroffen in 2023:

- Het begeleiden van individuele bedrijven, in het bijzonder 17 deelnemers aan de HIRB-aanvraag uit 2022, 4 deelnemers aan de HIRB-aanvraag uit 2023, en 22 bedrijven bij de EML-verplichtingen.
- De samenwerking met de gemeente in het kader van Stimulerend Toezicht en het begeleiden van de grootverbruikers bij de EML-verplichting.
- Onderzoek energiehub op bedrijventerreinen.

Naast de begeleiding van de bedrijven en het ontwikkelen van de greendeal deed OVHZW een verkennend onderzoek naar energiehub op bedrijventerreinen. Netcongestie werd overal een showstopper en eind 2023 ook in Hilversum. De energiehub als oplossing kreeg ook landelijk veel aandacht. Bijvoorbeeld bij het ministerie van EZK, netbeheerders, banken e.d. en bijvoorbeeld ook bij ondernemersverenigingen en parkmanagementorganisaties. Iedereen is zoekend en er blijkt niet één ideale oplossing. Zeker niet voor bedrijventerreinen met een gemêleerd karakter, zoals in Hilversum

Eind augustus 2023 werd de greendeal tussen de ondernemersvereniging en de gemeente Hilversum gesloten. De greendeal is een belangrijke basis voor de verdere aanpak in Hilversum Zuidwest. De gemeente en de ondernemersvereniging spraken af actief samen te werken aan de *energietransitie* (aardgasvrij en energiepositief in 2040), aan *klimaatadaptatie* en *biodiversiteit*. Naast voorlichten, enthousiasmeren en begeleiden van bedrijven op inhoud, werd in de greendeal ook afgesproken om te werken aan een *collectieve aanpak*. Alleen vertrek je sneller. Samen kom je verder.

Individueel of collectief

Veel daken die meedoen aan 'het grootste zonnedak van Hilversum' worden slechts gedeeltelijk gebruikt voor zonnepanelen. Het is lang niet altijd aantrekkelijk om terug te leveren. Maar het is ook niet toegestaan om 'voor de meter' aan kleinverbruikers te leveren. Ca. 80% van de bedrijven in Hilversum Zuidwest heeft een klein-zakelijke aansluiting. Grootverbruikers zitten niet altijd in een pand met een groot dakoppervlak of zijn niet altijd eigenaar. De eigenaar is niet altijd zelf grootverbruiker.

Op dit moment is er één echt collectief project in Zuidwest. Op de Zeverijnstraat, waar 14 ondernemers met elkaar een energielcollectief hebben opgezet. Ze delen één aansluiting op het openbare net en kunnen 'achter de meter' ook de zelf opgewekte stroom met elkaar delen. In tegenstelling tot dit collectief op de Zeverijnstraat, zitten de deelnemers van de subsidieaanvraag uit 2021 met hun panden niet pal naast elkaar, maar zeer verspreid over het totale gebied van de werklocatie. Ze hadden wel een collectieve subsidieaanvraag, maar het was daarmee nog geen energielcollectief.

De hele begeleiding vanuit OVHZW en vanuit de betrokken adviseurs was ingericht op de individuele cases. Er was niet gerekend aan collectieve business cases. Het benutten van het totale opwekpotentieel vraagt een focus op collectieve oplossingen en onderlinge samenwerking. Met die gedachte is het plan voor de clusteraanpak geschreven.

Clusteraanpak

Basisidee is om binnen 2 jaar 5 bedrijvenclusters (vergelijkbaar met het eerste energiecollectief van de 14 bedrijven op de Zeverijnstraat) te ontwikkelen. Het cluster op de Zeverijnstraat is het voorbeeld. Dit cluster heeft 60% van hun beschikbare dakoppervlak benut en staat voor de beslissing om een batterij te gaan toepassen om op die manier de volle opwekpotentie van de eigen daken te benutten en het aantal laadpalen uit te kunnen breiden. Ook wil het Zeverijn-cluster de komende jaren van het gas af.

Locatiegebonden

Per cluster willen we 5-20 bedrijven bij elkaar brengen die in elkaars directe nabijheid gevestigd zijn. Voor onderling leveren via een energiehub is het niet nodig dat bedrijven elkaars burens zijn, maar er zijn meerdere redenen om wel locatiegebonden met cluster te werken.

Eerste reden is het voorkomen van netcongestie. Door opwek, opslag en verbruik zeer lokaal te koppelen hoeft minder of niet teruggeleverd te worden aan het hoofdspanningsnet.

Tweede belangrijke reden is de sociale cohesie tussen naast elkaar gevestigde ondernemers. Elkaar kennen is een belangrijke motivator om samen te werken.

Derde reden is om partijen die als adviseur een rol spelen, mee te krijgen in een collectieve aanpak en voldoende speelruimte te bieden om een grotere opdracht te kunnen uitvoeren. Het moet voor adviseurs en leveranciers interessanter zijn om aan het ontwikkelen van de energiehub mee te werken, dan dat ze met elkaar in concurrentie zijn om de grootste individuele klant, met het hoogste verbruik of het grootste dak. We willen bereiken dat ook de betrokken energieadviseurs een focus hebben op de maximaliseren van de collectieve oplossing en niet op het optimaliseren van de individuele oplossingen.

De keuze van de clusterlocaties worden afgestemd met de netbeheerder op basis van een eerste gebiedsanalyse en de inzichten uit het EML-inventarisatie. Vooruitlopend daarop denken we aan 5 locaties (zie kaart) en 5 eerste clusters.

Opwek- en verbruiksprofielen

Voor ieder cluster worden de individuele verbruikscijfers in kaart gebracht naast de opwekcapaciteit van de eigen PV-installaties. Alle deelnemers wordt gevraagd hun verbruik en eventuele opwek te delen om op uurbasis of dagbasis te kunnen analyseren en met elkaar af te stemmen. De inzichten worden benut om collectief beslissingen te nemen over contracten met aanbieders, de netbeheerder, de benodigde opslagcapaciteit van batterijen, als basis voor collectieve inkoop van energie en voor het vaststellen van onderlinge tarieven.

Zon, wind en warmte

Bij alle clusters staat opwek uit zon centraal. Voor minstens één cluster-locatie willen we verkennen of er een positieve businesscase is voor het toepassen van een windturbine. Een warmtenet is bij uitstek een collectief verhaal en zou goed passen bij de coöperatie. Er zijn echter geen locaties bekend waar een grote speler zit die heel veel restwarmte heeft en die de basis zou kunnen zijn voor een warmtenet. De coöperatie heeft daarom in dit plan geen studie voor het ontwikkelen van een warmtenet gepland. De gemeente zal in 2024 wel een onderzoek doen. Op basis van die uitkomsten kunnen de plannen worden bijgesteld.

Projectleiding, analyse, advies en samenwerkingsverbanden

Ieder cluster krijgt een eigen projectleider/energieadviseur die onder regie van de coöperatie zowel de individuele begeleiding doet als het begeleiden van het collectief, de data-collectie, de collectieve analyses en bijvoorbeeld de verkenning van collectieve inkoopvoordelen.

Voor de energiescans wordt in de basis samengewerkt met de greendealcoach van de gemeente. Ook nu al moeten ondernemers die dat nodig hebben aanvullende begeleiding bij de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen zelf inhuren.

Het uitzoekwerk voor collectieve oplossingen vraagt aanvullende inspanningen om data te verzamelen, collectieve analyses en technische, financiële of juridische haalbaarheidsstudies te doen en overleg te organiseren tussen de samenwerkende partijen. Voor een cluster van 5-20 bedrijven gaat het afhankelijk van de complexiteit om een inspanning in de ordegrrootte van €50 - €100 K. Dat kan niet gefinancierd worden uit de greendeal. Er zal aanvullende financiering gezocht moeten worden bij de deelnemers zelf, ondersteund met subsidies vanuit de provincie en het rijk (bijvoorbeeld de OTW-regeling, Kansen voor West, of het programma-verduurzaming-bedrijventerreinen).

De overkoepelende werkzaamheden voor het ontwikkelen van deze clusteraanpak, de gebiedsanalyses op basis van bestaande inventarisatie en voor het ontwikkelen van een eerste cluster en het aanvragen van aanvullende subsidie(s) zijn begroot in dit jaarprogramma.

Leren en versnellen

Met deze clusteraanpak willen we grotere stappen zetten (sneller meer opwekcapaciteit ontwikkelen) én de leercurve steiler maken. We geloven meer resultaat te bereiken dan bij solistische, individuele verduurzaming per bedrijf.

Door niet alle bedrijven 'op een grote hoop te gooien', maar clusters parallel te ontwikkelen, kunnen we best practices vastleggen op verschillende aspecten:

- Technisch: panelen, batterijen, laadpalen en het elektriciteitsnetwerk, enz.
- Financieel/juridisch: kWh-tarieven voor afnemen of terugleveren, contractvormen voor bijvoorbeeld dakverhuur, eigenaar-huurder-afspraken, laadtarieven, batterijtarieven, enz.
- Ketenorganisatie: welke aanbieders zijn goed en betrouwbaar?

Samenwerkingen

De coöperatie beoogt in deze clusteraanpak meerdere samenwerkingsrelaties aan te gaan met lokale en regionale stakeholders en partijen. Op dit moment zijn alle samenwerkingsrelaties behalve die tussen de ondernemersvereniging en de gemeente op basis van vertrouwen en niet op basis van intentieverklaringen of overeenkomsten. Doel is om in de clusteraanpak te werken naar vaste afspraken met sleutelpartners en met deelnemers aan de clusters c.q. de leden van de coöperatie.

Liander

Samenwerking met netbeheerder *Liander* in een vroeg stadium is nodig om op gebiedsniveau inzicht te krijgen in verbruik en opwekpotentie, in congestieproblematiek en mogelijkheden of drempels voor een energiehub. Andersom is het belangrijk om zowel de plannen van individuele ondernemers te kennen als van het ondernemerscollectief en af te kunnen stemmen op de plannen voor netaanpassingen of uitbreidingen.

Met de projectleider van de gemeente voor de infrastructuur (de netwerk-upgrade-plannen) in de woonbuurten is afgestemd om samen met gemeente, coöperatie en Liander een verkennende studie te plannen naar zowel de capaciteitsbehoefte bij de bedrijven als de capaciteitsbehoefte voor wonen (bijvoorbeeld voor de bewoners in de Zeverijnflats, of bij de nieuw te ontwikkelen woningbouw op het circusterrein).

Handhaving en Toezicht

Samenwerking met de afdeling *Handhaving en Toezicht* (c.q. *omgevingsdienst OFGV*) is afgesproken in het kader van Stimulerend Toezicht. De samenwerking is in eerste instantie gericht op de EML-plicht van de grootverbruikers. Het verzamelen en analyseren van bedrijfs- en verbruiksdata en plannen van aanpak van de grootverbruikers levert waardevolle, collectieve inzichten. Het vormt een actualisatie van de energiepotentieelstudie van TNO uit 2019. Met het delen van inzichten kunnen we gericht deelnemers werven voor de eerste 5 clusters.

Greendealcoach

De *greendealcoach van de gemeente* (Alba Concepts) is vaste partner in het kader van Stimulerend Toezicht en voor primaire energiescans en adviezen. In 2021 en 2022 werden meer dan 25 bedrijven doorverwezen naar de greendealcoach van de gemeente. Voor intensieve begeleiding van de ondernemers (c.q. leden van de coöperatie) worden vergelijkbare lange termijnrelaties met andere adviesbureaus en projectleiders ontwikkeld. De aanpak en opvolging van de trajecten wordt afgestemd met de greendealcoach.

MRA-e en inventariseren laadbehoefte

Met oog op invoeren zero-emissie beleid (in Hilversum 2027) wordt met MRA-e nog afgestemd hoe een samenwerking bij de inventarisatie van de laadbehoefte en het planmatig uitbreiden van laadinfrastructuur past in de clusteraanpak.

Doelstellingen 2024

De doelstellingen in de greendeal zijn middellange termijn doelstellingen op hoofdlijnen. Onderstaande tabel beschrijft welke onderdelen er voor 2024 gepland zijn en welke inspannings- of resultaatverplichtingen er nagestreefd worden.

Programmaonderdeel	Te leveren inspanning of resultaat
Begeleiden bedrijven	Inventarisatie bestaande deelnemers. Begeleiden 17 bedrijven bij afronding HIRB aanvraag 2022. Begeleiden 4 bedrijven bij afronding HIRB aanvraag 2023. Begeleiden EML-plichtige bedrijven (Stimulerend Toezicht). <i>N.B. Afhankelijk van de doorlooptijd van subsidieaanvragen start naar verwachting in de 2^e helft van 2024 de begeleiding van de eerste 2 clusters en de bedrijven die daarin deelnemen. Die begeleiding zelf is niet begroot in dit jaarprogramma, maar komt uit de aanvullende financiering.</i>
Verkenning clusteraanpak (lokale energiemarkt, opwek, opslag en distributie)	Analyse opwekpotentie en verbruik. Inventarisatie laadbehoefte. Verkenning modelcontracten. Projectontwikkeling clusteraanpak. <i>De inspanning om clusters te vormen is daarmee wel onderdeel van dit jaarprogramma.</i> Datamonitoring.
Verkenning kennis- en aanbiedersmarkt	Bijhouden aanbodlijst lokale en/of regionale aanbieders. Contentbeheer informatiedesk.
Communicatie	Ontwikkelen en beheren nieuwe website voor coöperatie. Communicatieplan, nieuwsbrieven en voorlichting via voor print, web en sociale media. 5 (voorlichtings-) bijeenkomsten.
Programma- en projectmanagement	Ontwikkelen en aanpassen jaarprogramma en projectplannen. Verzorgen subsidieaanvragen aanvullende financiering clusteraanpak. <i>De inspanning om aanvullende financiering voor de clusterbegeleiding te zoeken is daarmee onderdeel van dit jaarprogramma.</i> Projectadministratie. Periodieke rapportages en overleg. Intern overleg, ambtelijk overleg en bestuurlijk overleg (met wethouder). Poortwachters en kwartiermaken.
Coöperatie oprichting	Coöperatie opgericht en bestuurlijk operationeel, oprichtingsakte beschikbaar, ingeschreven bij KVK.

Begroting 2024

Uitgaven		*	
Begeleiden bedrijven		€	21.514
Verkenning clusteraanpak (lokale energiemarkt, opwek, opslag en distributie)		€	28.411
Verkenning kennis- en aanbiedersmarkt		€	8.736
Communicatie		€	26.947
Programma- en projectmanagement		€	24.043
Coöperatie oprichting		€	13.517
Onvoorzien		€	2.606
Totaal uitgaven		€	125.773

Inkomsten		*	
OVHZW	<i>(restant budget jaarprogramma 2023)</i>	€	25.773
Toekomstbestendig Hilversum	<i>Er wordt nog niet gerekend op contributie of entreegelden</i>	-	
Gemeente Hilversum		€	100.000
Stadsfonds		-	
Provincie Noord-Holland		-	
Overig		-	
Totaal Inkomsten		€	125.773

* Vermelde bedragen zijn inclusief (!) BTW